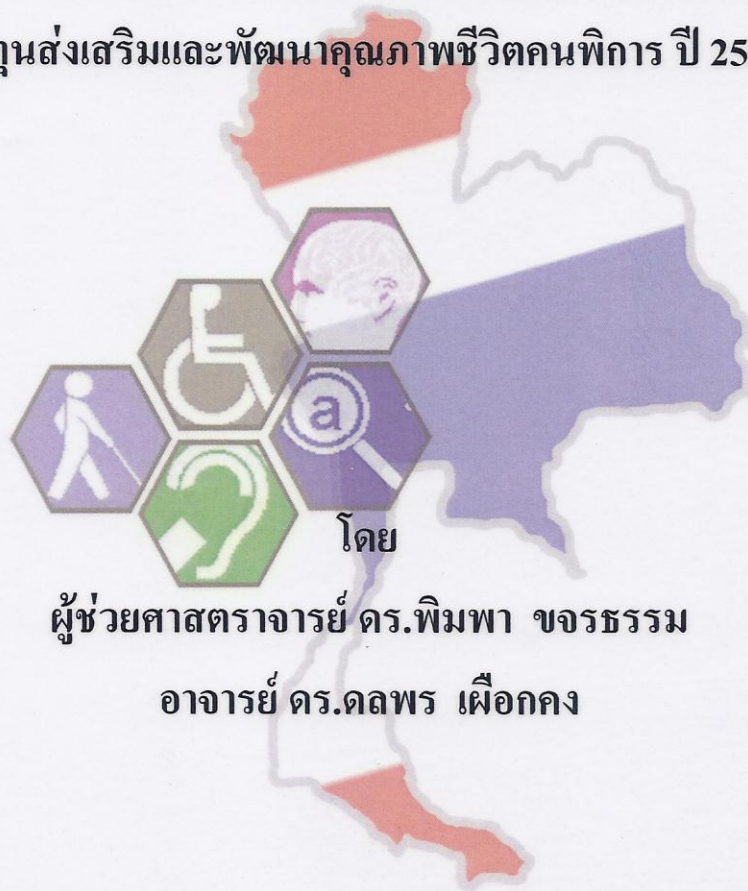

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

เรื่อง

การประเมินผลโครงการที่ได้รับการสนับสนุน
จากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ปี 2551-2552

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพา ขจรธรรม

อาจารย์ ดร.ดลพร เผือกคง

ได้รับทุนอุดหนุนสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

สิงหาคม 2552

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

เรื่อง

การประเมินผลโครงการที่ได้รับการสนับสนุน
จากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ปี 2551-2552

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพา ขจรธรรม

อาจารย์ ดร.คณพร เผือกคง

ได้รับทุนอุดหนุนสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

สิงหาคม 2552

สารบัญ

หน้า

เรื่อง	หน้า
ความเป็นมาและสภาพปัญหา	1
วัตถุประสงค์	1
ขอบเขตการศึกษา	2
กรอบการประเมิน	2
กลุ่มเป้าหมาย	2
การจัดเก็บข้อมูล	3
เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล	3
การวิเคราะห์ข้อมูล	3
สรุปผลการศึกษา	3
ข้อเสนอแนะจากผู้บริหารองค์กรด้านคนพิการ	9
ข้อเสนอแนะจากผู้รับบริการ	10
ข้อเสนอแนะจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาสนับสนุนโครงการ	11
ข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย	11

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

เรื่อง

การประเมินผลโครงการที่ได้รับการสนับสนุน

จากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ปี 2551-2552

1. ความเป็นมาและสภาพปัญหา

จากสถิติคนพิการไทยที่ได้รับการสำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในปี พ.ศ.2550 พบว่า จำนวนประมาณ 1.9 ล้านคนหรือคิดเป็นร้อยละ 2.9 ของประชากรทั้งหมดจำนวน 65.5 ล้านคน ส่วนใหญ่ยังเป็นกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมในการเข้าถึงสวัสดิการและความช่วยเหลือ มักจะถูกทอดทิ้งให้ดำเนินชีวิตตามอัตภาพ นอกจากนี้จากการรายงานผลการศึกษาเรื่อง “สถานการณ์คนพิการ พ.ศ.2551” พบว่าคุณภาพชีวิตคนพิการที่เผชิญอยู่ในปัจจุบันไม่ดีเท่าที่ควรอันเนื่องมาจากปัญหา อุปสรรค รวมทั้งการมีส่วนร่วมของคนพิการในกิจกรรมทางสังคม การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ในด้านภูมิสถาปัตยกรรม

ด้วยสภาพปัญหาดังกล่าวกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2550-2554 ขึ้นเพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการระยะ 5 ปี ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 มาตรา 23 กำหนดให้จัดตั้งกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติเพื่อให้เป็นกลไกหนึ่งในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการทั้งในภาคส่วนองค์กรของคนพิการ องค์กรเพื่อคนพิการ ตัวคนพิการและผู้ดูแลคนพิการและหน่วยงานภาครัฐและเอกชนได้เข้าถึงแหล่งทุนจากภาครัฐ

เพื่อเป็นการเชื่อมโยงกับภารกิจของสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคจึงควรได้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเพื่อจะได้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานที่ผ่านมาของกองทุนฯ ว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อคนพิการ องค์กรคนพิการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายของการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ รวมถึงการปรับปรุงการบริหารกองทุนฯ อย่างเหมาะสม

2. วัตถุประสงค์

การศึกษามีวัตถุประสงค์ คือ

2.1 เพื่อประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ผลผลิตและผลลัพธ์) ของโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

2.2 เพื่อประเมินความสอดคล้อง ปัญหา อุปสรรคของโครงการที่องค์กร/หน่วยงานที่ดำเนินการ ซึ่งมีผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมายในปีงบประมาณ 2551-2552

2.3 เพื่อประเมินศักยภาพขององค์กร/หน่วยงาน ในการดำเนินงานตามที่ได้รับ การสนับสนุนจาก กองทุน

2.4 เพื่อสร้างเครื่องมือการติดตามและประเมินผลของกองทุนฯ

3. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้มีขอบเขตที่จะศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการที่ได้รับการ สนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในปี พ.ศ.2551-2552 (เดือนพฤษภาคม) จำนวนทั้งสิ้น 230 โครงการ กระบวนการดำเนินงานและการใช้ทรัพยากรของคณะอนุกรรมการฯ ที่มี บทบาทในการจัดสรรงบประมาณดำเนินโครงการซึ่งมีผลกระทบต่อพัฒนา ศักยภาพองค์กรและการ พัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ รวมถึงปัญหาอุปสรรคของการสนับสนุนโครงการ ข้อเสนอแนะ แนวโน้ม และทิศทางการสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กร การจัดกิจกรรม และการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสม

4. กรอบการประเมิน

เป็นการนำวิธีรูปแบบการประเมินแบบซิป (CIPP Model) ซึ่งเป็นการประเมินภาพรวมของ โครงการ ทั้ง 4 ขั้นตอน

1. สภาพแวดล้อม (Context) สภาพปัญหาและสถานการณ์คุณภาพชีวิตคนพิการที่เผชิญอยู่
2. ปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ แผนงาน/กิจกรรม บุคลากร/งบประมาณ และอุปกรณ์/เครื่องมือ/วัสดุ
3. กระบวนการ (Process) ได้แก่ การวางแผน การจัดหน่วยงาน การจัดตัวบุคคล การ อำนวยการ การประสานงาน การวางแผน และการบริหารงบประมาณ
4. ผลผลิต (Output) โดยใช้วิธีการสร้างเกณฑ์และประสิทธิภาพของโครงการทั้งภาพรวมหรือ รายปัจจัยเป็นหลักดังนี้ การบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ ประสิทธิภาพโครงการ ความพึงพอใจของผู้ที่ได้รับประโยชน์ และ ผลกระทบจากโครงการ

5. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายคือ โครงการที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในปี 2551-2552 (เดือนพฤษภาคม) นายกสมาคมคนพิการแต่ละประเภทจำนวน 7 คน ผู้ปฏิบัติงานโครงการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจาก การดำเนินโครงการจำนวน 60 คน กระจายตามจังหวัดต่างๆ ที่เป็นพื้นที่ศึกษา อาทิเช่น กรุงเทพมหานคร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร) ภาคใต้ และภาคเหนือ

6. การจัดเก็บข้อมูล

- 6.1 รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร โครงการที่ได้รับการอนุมัติในการสนับสนุนทุน จากสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- 6.2 การสัมภาษณ์เชิงลึกนักสังคมสงเคราะห์แต่ละประเภทจำนวน 7 สมาคม
- 6.3 การลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์และจัดสนทนากลุ่มผู้ปฏิบัติโครงการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการดำเนินโครงการ โดยการประสานงานไปยังผู้รับผิดชอบโครงการในแต่ละเขตพื้นที่ศึกษาก่อนลงพื้นที่

7. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการวิจัยและทฤษฎีการประเมินผลหลายวิธีและได้นำมาพัฒนาเป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินผลโครงการในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. การจัดทำยุทธศาสตร์ประจำปีขององค์กร
2. ขั้นตอนในการเสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนทุน
3. หลักเกณฑ์ในการใช้จ่ายเงินเพื่อดำเนินโครงการ
4. ความเหมาะสมของงบประมาณ
5. วิธีการรายงานผลการดำเนินงาน
6. ปัญหา อุปสรรคในการขอรับการสนับสนุนจากกองทุน
7. ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินโครงการ
8. ปัญหา อุปสรรคในการจัดทำรายงานการประเมินผล
9. ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินการด้านการสนับสนุนโครงการของกองทุน
10. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

8. การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการวิจัยเอกสารเป็นหลัก ข้อมูลที่ศึกษาประกอบด้วย ข้อมูลเชิงประมาณเป็นการวิเคราะห์รายละเอียดโครงการ ใช้โปรแกรม SPSS for Window ในการประมวลผลข้อมูล โดยใช้สถิติพื้นฐานคือ จำนวน ความถี่ และร้อยละ และข้อมูลด้านคุณภาพเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกและการจัดสนทนากลุ่มย่อยจะทำการสังเคราะห์เพื่อนำมาประกอบกับข้อมูลเชิงปริมาณที่นำเสนอในรูปแบบการพรรณนา

9. สรุปผลการศึกษา

ด้านปัจจัยนำเข้า ผลการศึกษาวิเคราะห์พบว่า โครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการประจำปีพ.ศ. 2551-2552 (เดือนพฤษภาคม) มีจำนวนทั้งสิ้น 230 โครงการ ส่วนใหญ่เป็นโครงการที่ได้บรรจุอยู่ในแผนปฏิบัติงานประจำปี มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน

มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติฉบับที่ 3 โครงการที่ได้ดำเนินการ ในปีพ.ศ.2551 จำนวน 148 โครงการ และโครงการในปีพ.ศ. 2552 จำนวน 82 โครงการ ทั้งนี้ เป็นโครงการที่เสนอจากองค์กรคนพิการจำนวน 204 โครงการและจากองค์กรภาครัฐจำนวน 26 โครงการ โครงการส่วนใหญ่เป็นโครงการที่มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 1 คือ จำนวน 136 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 58.9 โดยในปีพ.ศ. 2551 มีจำนวน 91 โครงการ และในปี 2552 จำนวน 45 โครงการ โครงการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 2 มีจำนวน 58 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 25.1 แบ่งเป็นโครงการที่ดำเนินการในปี พ.ศ. 2551 จำนวน 37 โครงการ และในปี 2552 จำนวน 21 โครงการ โครงการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 3 มีจำนวน 36 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 15.7 แบ่งเป็นโครงการที่ดำเนินการในปี พ.ศ. 2551 จำนวน 20 โครงการ และในปี 2552 จำนวน 16 โครงการ ยกเว้นองค์กรที่ทำงานด้านคนพิการทางกายที่ได้ดำเนินโครงการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 2 มากที่สุด เป็นจำนวน 12 โครงการจากโครงการที่เสนอขอรับทุนทั้งสิ้นจำนวน 22 โครงการ

ทั้งนี้ จากผลการศึกษาที่พบว่า การจัดโครงการขององค์กรด้านคนพิการเกินกว่าครึ่งหนึ่งเป็นโครงการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ (1) คือ การบริหารจัดการระบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการมากที่สุดสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการของคนพิการที่ต้องการระบบการบริการต่างๆ เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น แต่ภาครัฐยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการจำเป็นเหล่านี้ได้อย่างเพียงพอ โดยเฉพาะระบบการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ ซึ่งจากข้อมูลที่วิเคราะห์พบว่าโครงการที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอาชีพนั้นมีการจัดมากที่สุด แสดงว่าคนพิการต้องการมีอาชีพเพื่อให้สามารถเลี้ยงตนเองได้ไม่เป็นภาระต่อสังคม แม้ว่าภาครัฐได้จัดให้มีเบี้ยความพิการแต่ก็เป็นจำนวนที่น้อยนิดไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตในสังคม อย่างไรก็ตาม อาชีพที่จัดฝึกอบรมยังอยู่ในวงจำกัดเพียงไม่กี่อาชีพ เช่น ฝึกอาชีพนวดสำหรับคนตาบอด การเลี้ยงปลา การทำอาหารหรือการทำงานฝีมือซึ่งสะท้อนถึงโอกาสในการประกอบอาชีพของคนพิการที่ยังมีจำกัดอยู่มาก

จำนวนโครงการขององค์กรที่ทำงานด้านคนพิการทางสติปัญญาได้รับการสนับสนุนทุนมากที่สุดคือจำนวน 61 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 26.5 รองลงมาคือ องค์กรด้านคนพิการทางการเห็น จำนวน 40 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 17.4 องค์กรด้านคนพิการทางการได้ยิน จำนวน 38 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 16.5 องค์กรด้านคนพิการทุกประเภท จำนวน 33 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 14.3 องค์กรด้านบุคคลออทิซึม จำนวน 25 โครงการ องค์กรด้านคนพิการทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว จำนวน 22 โครงการ และ องค์กรด้านคนพิการทางจิตใจ จำนวน 10 โครงการ

งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินโครงการเป็นจำนวนทั้งสิ้น 62,760,218.00 บาท (หกสิบล้านเจ็ดแสนหกหมื่นสองร้อยสิบแปดบาทถ้วน) เมื่อพิจารณาจำแนกตามประเภทความพิการที่องค์กรดำเนินงานพบว่า การดำเนินโครงการเพื่อคนพิการทุกประเภทได้รับอนุมัติงบประมาณมากที่สุดคือ 29,261,580 บาท คิดเป็นร้อยละ 46.6 รองลงมาคือ โครงการที่ดำเนินงานโดยองค์กรด้านคนพิการทางสติปัญญา ได้รับอนุมัติงบประมาณ 6,512,168.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.4 โครงการที่ดำเนินการโดย

องค์กรด้านคนพิการทางการเห็นได้รับอนุมัติงบประมาณทั้งสิ้น 6,229,400.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.9 ส่วนโครงการที่ดำเนินการด้านคนพิการทางการได้ยินและบุคคลออทิสติกได้รับงบประมาณเท่ากันคือ งบประมาณร้อยละ 9.5 ของงบประมาณทั้งหมด ส่วนโครงการที่ดำเนินการโดยองค์กรด้านคนพิการทางจิตมีการเสนอโครงการไม่มากนักคือ 10 โครงการ และได้รับงบประมาณร้อยละ 6 ของงบประมาณทั้งหมด

การจัดระดับการดำเนินโครงการตามประเภทองค์กรและการทำงานด้านคนพิการขององค์กรโดยแบ่งเป็น องค์กรระดับชาติ ระดับสมาคม/สภา/สถาบัน ระดับชมรม/กลุ่ม ระดับมูลนิธิ ระดับโรงเรียน ระดับศูนย์ ระดับสำนักงาน และอื่นๆ พบว่า โครงการส่วนใหญ่ (ร้อยละ 49.1) เป็นการดำเนินการโดยองค์กรระดับชาติ โดยโครงการสำหรับกลุ่มคนพิการทางสติปัญญาเป็นการดำเนินโครงการโดยองค์กรระดับชาติมากที่สุด คือ 22 โครงการ รองลงมาคือในระดับชมรม/กลุ่ม องค์กรด้านคนพิการทางการเห็นระดับชาติจัดโครงการจำนวน 19 โครงการ รองลงมาคือการจัดโครงการโดยองค์กรระดับสมาคม/สภา/สถาบัน ส่วนโครงการสำหรับคนพิการทุกประเภทจัดโดยสมาคมสภาคนพิการทุกประเภทจำนวน 16 โครงการ องค์กรระดับชาติด้านคนพิการทางการได้ยินและองค์กรด้านคนพิการทางการเคลื่อนไหวหรือร่างกายจัดโครงการจำนวนเท่ากัน คือ 18 โครงการ แต่ด้านบุคคลออทิสติก องค์กรในระดับมูลนิธิได้จัดโครงการมากที่สุด

ผลการศึกษาที่สะท้อนให้เห็นด้านความเข้มแข็งขององค์กรด้านคนพิการ ซึ่งจากการที่โครงการเกินกว่าครึ่งหนึ่งเกิดจากการดำเนินการโดยองค์กรระดับชาติ แสดงให้เห็นว่าองค์กรที่ไม่ใช่ระดับชาติยังต้องการการพัฒนาให้มีความสามารถในการคิดและดำเนินโครงการด้วยตนเองให้มากขึ้น โดยเฉพาะองค์กรด้านคนพิการทางสติปัญญา องค์กรด้านคนพิการทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว องค์กรด้านคนพิการทางการได้ยิน ส่วนองค์กรด้านคนพิการทางการเห็นนั้นพบว่า เกือบครึ่งหนึ่งของโครงการเป็นการดำเนินงานโดยองค์กรเครือข่าย อย่างไรก็ตาม โครงการที่องค์กรเครือข่ายของคนพิการทางการเห็นจัดขึ้นนั้นส่วนมากยังมีลักษณะเป็นโครงการที่เกี่ยวข้องกับการนวดแผนไทยอยู่ ซึ่งสะท้อนถึงข้อจำกัดในโอกาสและทางเลือกในการประกอบอาชีพของคนตาบอด โดยเฉพาะในต่างจังหวัด

ด้านกระบวนการ จากข้อมูลในเอกสารและการสัมภาษณ์นายกสมาคมขององค์กรระดับชาติ ผู้รับผิดชอบโครงการในระดับสมาคมหรือชมรม พบว่า ในระดับองค์กรระดับชาติส่วนใหญ่มีการวางแผน กล่าวคือ มีการกำหนดการจัดโครงการโดยใช้แผนยุทธศาสตร์เป็นแนวทาง ซึ่งอาจมีความแตกต่างกันบ้างตามธรรมชาติขององค์กรตามประเภทความพิการ โดยหากเป็นองค์กรระดับชาติคือสมาคมสภาคนพิการทุกประเภทกำหนดเป้าหมายการดำเนินโครงการเพื่อสร้างความเข้มแข็งขององค์กรด้านคนพิการ และการสร้างเสริมเจตคติของคนพิการ ครอบครัวและสังคม ส่วนองค์กรระดับชาติด้าน

คนพิการทางการเห็นกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการระบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เป็นเป้าหมายหลัก เป็นต้น

สมาคมระดับชาติเป็นองค์กรหลักที่กำหนดแนวทางและวางแผนการดำเนินโครงการ มีโครงการที่จะดำเนินงานที่ชัดเจน มีแผนปฏิบัติงานหลัก/ย่อย มีแผนวิธีปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า และมีกรวางแผนงานทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน ส่วนองค์กรระดับสาขาจะดำเนินโครงการโดยสมาคมหลักจะเป็นที่ปรึกษาในการจัดทำแผนให้แก่องค์กร/หน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลและการจัดแบ่งหน้าที่ในหน่วยงานรับผิดชอบเพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินโครงการ

การรายงานผลโครงการขององค์กรต่างๆได้จำแนกออกเป็น 4 ลักษณะ คือ (1) โครงการที่มีการประเมินผลเฉพาะตามข้อกำหนดของสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (2) โครงการที่มีการประเมินผลตามข้อกำหนดทั้งของสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ และในส่วนของโครงการ (3) โครงการที่มีการประเมินผลโดยใช้แบบประเมินผลของโครงการเอง และ (4) โครงการที่มีแต่การรายงานผลแต่ไม่ได้ประเมินผล เมื่อการดำเนินโครงการสิ้นสุดลง โครงการที่ส่งการรายงานผลทั้งสิ้นจำนวน 170 โครงการ ส่วนใหญ่มีการประเมินผลตามลักษณะที่ (2) เป็นจำนวน 99 โครงการ รองลงมามีการประเมินในลักษณะที่ (1) จำนวน 68 โครงการ และอยู่ในลักษณะที่ (3) จำนวน 3 โครงการ ที่เหลือจำนวน 60 โครงการไม่ส่งรายงานการประเมินผล ทั้งนี้องค์กรที่ดำเนินงานด้านคนพิการทุกประเภทไม่ส่งรายงานการประเมินผลมากที่สุด รองลงมาคือองค์กรที่ดำเนินงานด้านคนพิการทางการเห็น

ผลการศึกษาที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้นำองค์กรทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นพบว่า กระบวนการในการเสนอขอทุนมีหลายขั้นตอนและใช้เวลานาน อีกทั้งการรายงานและประเมินผลเป็นเรื่องสำคัญแต่ต้องใช้เวลาและคนเพื่อมาเก็บข้อมูลด้านนี้ ซึ่งปัญหาเรื่องบุคลากรทำงานในองค์กรเป็นปัญหาใหญ่ องค์กรระดับชาติค่อนข้างพร้อมในด้านบุคลากรแม้ว่าจะไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนค่าบริหารจัดการจากรัฐ (ยกเว้นสมาคมสภาคนพิการทุกประเภทที่ได้รับเงินอุดหนุนเกี่ยวกับการบริหารจัดการจากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ) เนื่องจากมีรายได้จากแหล่งอื่น เช่นจากโควต้าสลากกินแบ่ง แต่องค์กรที่ไม่ใช่ระดับชาติไม่ได้รับการอุดหนุนและต้องทำโครงการเสนอจึงจะมีเงินมาบริหารจัดการได้ ดังนั้นจึงขาดบุคลากรที่จะมาทำงานประจำเพราะไม่มีงบประมาณเพียงพอซึ่งส่งผลต่อเนื่องถึงการดำเนินโครงการและการติดตามประเมินผลโครงการ

ด้านผลผลิต พบว่า กลุ่มกิจกรรมที่ได้ดำเนินการแบ่งออกเป็นกิจกรรมหลักได้ 9 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มฝึกอาชีพ/อบรมอาชีพ (2) กลุ่มอบรมให้ความรู้/อบรมเชิงปฏิบัติการ (3) กลุ่มประชุมสัมมนา/ประชุมสมาชิก/จัดทำแผน/ดูงาน (4) กิจกรรม/ประชาสัมพันธ์/ค่าย/ผลิตสื่อ/สารคดี (5) บริการฟื้นฟู/บริการการศึกษา (6) อบรมภาษามือ/ล่ามภาษามือ (7) วิจัย/ประเมิน/พัฒนาหลักสูตร (8) การพัฒนาคนพิการ/ผู้ปกครอง และ (9) การสร้างความเข้มแข็งองค์กร ทั้งนี้กิจกรรมที่มีการจัดมากที่สุดคือ กิจกรรมการฝึกอาชีพหรือการอบรมเพื่อการประกอบอาชีพ รองลงมาคือ กิจกรรมการอบรมให้ความรู้ในด้านต่างๆ การ

ประชุมสัมมนา ส่วนกิจกรรมที่มีการจัดน้อยที่สุดคือ กิจกรรมการบริการฟื้นฟูสมรรถภาพหรือการบริการช่วยเหลือด้านการศึกษา

จากผลการรายงานการดำเนินโครงการพบว่า โครงการที่สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายด้านจำนวนคนผู้เข้าร่วมโครงการมีจำนวน 100 โครงการ สูงกว่าเป้าหมายจำนวน 33 โครงการ และต่ำกว่าเป้าหมายจำนวน 15 โครงการ เมื่อพิจารณาการจัดสรรงบประมาณ จากการวิเคราะห์เฉพาะโครงการที่ส่งรายงานผล พบว่า กิจกรรมที่ใช้งบประมาณมากที่สุดคือกิจกรรมการประชุมสัมมนาซึ่งงบประมาณทั้งสิ้นกว่า 22 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 35.2 จากงบประมาณที่ขออนุมัติทั้งหมด โดยมีจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งสิ้น 3,918 คน รองลงมาคือกิจกรรมการประชุมสัมมนา การจัดค่าย การผลิตสื่อและสารคดี ใช้งบประมาณทั้งสิ้นกว่า 15 ล้านบาท โดยมีจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งสิ้น 3,340 คน ส่วนกิจกรรมที่เกี่ยวกับการฝึกอาชีพหรือการสนับสนุนการประกอบอาชีพซึ่งมีจำนวนโครงการมากที่สุดแต่ใช้งบประมาณเพียง 5.6 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 9.1 ของจำนวนงบประมาณทั้งหมด มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งสิ้น 1,484 คน ทั้งนี้กิจกรรมที่มีผู้เข้าร่วมมากที่สุดคือการอบรมภาษามือและการให้บริการล่ามภาษามือซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 7,693 คน จากผู้เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการต่างๆ ในปีพ.ศ. 2551-2552 (เดือนพฤษภาคม) จำนวน 23,250 คน

องค์กรส่วนใหญ่ได้มีการติดตามผลหลังจากเสร็จสิ้นโครงการเพื่อประเมินผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินโครงการ อาทิ เช่น โครงการที่อยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ (1) การบริหารจัดการระบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ซึ่งองค์กรส่วนใหญ่ได้ดำเนินโครงการในยุทธศาสตร์นี้มากที่สุด จากผลการวิเคราะห์เอกสารและสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบโครงการ และสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมโครงการ พบว่า โครงการที่ดำเนินการโดยสมาคมคนตาบอด ศูนย์การเรียนและสาธิตอาชีพคนตาบอดธนบุรี เรื่องการอบรมวิทยากรสอนวิชาชีพคนตาบอดไทย ได้ผลดีเป็นอย่างยิ่งในระยะเวลาต่อมา คือ การทำให้เกิดวิทยากรที่เป็นผู้สอนคนตาบอดไทยให้แก่คนตาบอดในโครงการ “ต้นกล้าอาชีพ” ที่สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยได้เสนอขอรับงบประมาณสนับสนุน และมีการฝึกอบรมทั่วประเทศ ทำให้คนตาบอดได้ประกอบอาชีพคนตาบอดจำนวนมาก นอกเหนือจากโครงการการฝึกอาชีพคนตาบอดไทย ที่ได้รับงบประมาณจากเงินกองทุนและมีการดำเนินการในหลายจังหวัดโดยสมาคมคนตาบอดจังหวัดหรือสาขาภาคต่าง ๆ ซึ่งผลการสัมภาษณ์พบว่าผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ได้นำไปใช้ประกอบอาชีพจริง หรือ โครงการฝึกอบรมเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพเช่น โครงการอบรมการใช้คอมพิวเตอร์ ก็พบว่าได้นำความรู้ไปใช้เพื่อค้นหาข้อมูลเพื่อประโยชน์ทั้งในด้านการเรียนและการประกอบอาชีพจริง

ในส่วนของโครงการที่ดำเนินงานโดยองค์กรด้านบุคคลออทิสติก ที่เน้นเรื่องการส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลคนพิการพบว่า ผู้ที่เข้าอบรมได้รับประโยชน์และได้นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการดูแลบุคคลออทิสติกในครอบครัว นอกเหนือจากการได้รับความรู้เรื่องการประกอบอาชีพ แต่ประเด็นสำคัญที่พบจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองคือ การได้เกิดเครือข่ายผู้ปกครอง ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการเลี้ยงดูบุตรหลานที่เป็นออทิสติก ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากการเข้าร่วมโครงการที่

ผู้ปกครองคิดว่ามีประโยชน์เป็นอย่างยิ่ง ผู้ปกครองมีความเห็นว่า ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ นั้น อาจไม่ใช่ประโยชน์โดยตรง เช่น การนำความรู้ไปใช้ประกอบอาชีพให้สามารถพึ่งตนเองได้ แต่เป็นโดยทางอ้อมคือ การได้ลดความเครียดหรือความกดดันจากการรับผิดชอบที่มีมากมาย การได้รับรู้ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งเป็นการเปิดโลกทรรศน์ให้กับผู้ปกครองจำนวนมาก

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองพบว่า ผู้ปกครองที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีรายได้ไม่น้อยแต่ยังต้องแบกรับภาระการเลี้ยงดูบุตรพิการจึงทำให้เกิดความเครียดมากและเป็นความเครียดสะสม ทั้งนี้ ระบบบริการภาครัฐยังไม่สามารถสนองต่อความต้องการนี้ได้เลย แม้ว่าเงินสนับสนุนจากกองทุนนี้สามารถช่วยเหลือผู้ปกครองได้จริงแต่ก็เป็นเพียงส่วนน้อยเท่านั้น ผู้ปกครองจำนวนมากยังเข้าไม่ถึงประโยชน์จากเงินกองทุน อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาที่น่าจะสะท้อนให้เห็นถึงองค์การภาครัฐที่ต้องปรับปรุงวิธีการทำงานและพัฒนาระบบบริการรวมทั้งสวัสดิการต่าง ๆ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของคนพิการ ผู้ปกครอง

สำหรับโครงการที่อยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ (2) การส่งเสริมสนับสนุนความเข้มแข็งขององค์กรด้านคนพิการและเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พบว่า องค์กรที่ดำเนินงานในยุทธศาสตร์นี้มากคือ สมาคมคนพิการแห่งประเทศไทย ที่ได้ดำเนินโครงการในยุทธศาสตร์นี้จำนวน 12 โครงการในปี 2551 หลังจากกิจกรรมเสร็จสิ้นแล้วผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้และความตระหนักในการเป็นผู้นำมากยิ่งขึ้น สามารถเป็นวิทยากร ถ่ายทอดความรู้ และชี้นำสังคมในการขับเคลื่อน สนับสนุนและพัฒนาองค์กรคนพิการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการมีส่วนร่วมในการเสนอและแสดงข้อคิดเห็นต่างๆ การขับเคลื่อนด้านกฎหมายคนพิการให้มีความเหมาะสมและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น การนำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านคนพิการและจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านคนพิการ การยกระดับองค์กรคนพิการสู่หลักธรรมาภิบาล และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาองค์กรคนพิการให้มีความเข้มแข็ง มีการพัฒนาความพร้อมอย่างต่อเนื่องที่จะยกระดับฐานะองค์กรคนพิการในภูมิภาคต่างๆ ให้เป็นสมาคมประจำจังหวัดให้ครบทุกจังหวัด เช่น สมาคมคนพิการแห่งประเทศไทย ตั้งเป้าหมายให้มีสมาคมคนพิการประจำจังหวัดอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 30 จังหวัดในปีพ.ศ.2554

องค์กรหลักที่ดำเนินงานในยุทธศาสตร์นี้รองลงมาคือ สมาคมสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย ซึ่งได้ใช้งบประมาณจำนวนกว่าสิบล้านบาทในการจัดประชุมสัมมนาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการประจำจังหวัด โครงการเผยแพร่ให้ความรู้พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการฯ อย่างไรก็ตามพบว่า โครงการหลายโครงการไม่มีการรายงานผลการดำเนินงานแต่จากการติดตามผลโดยคั่นจากเอกสารการประชุมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องพบว่า ผลลัพธ์ที่ได้จากโครงการนี้ในปี พ.ศ. 2553 คือ เกือบทุกจังหวัดได้มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการประจำจังหวัด แต่ยังไม่สามารถผนวกเข้าไปรวมกับแผนยุทธศาสตร์จังหวัดได้ ซึ่งการดำเนินการนี้ยังต้องใช้เวลาอีกนาน ดังนั้น กองทุนจึงยังควรให้การสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรด้านคนพิการเพื่อสร้างความเข้มแข็ง

ให้กับองค์กรอย่างต่อเนื่องจนสามารถทำให้ทุกจังหวัดมีแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการที่ผนวกอยู่ในแผนจังหวัดได้และมีการนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง

โครงการที่อยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ (3) การสร้างเสริมเจตคติที่ดีของคนพิการ ครอบครัว และสังคมต่อความพิการและคนพิการ พบว่า โครงการที่ดำเนินการในยุทธศาสตร์นี้มีน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับยุทธศาสตร์อื่นคือมีเพียงร้อยละ 36 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 15.7 เท่านั้น ซึ่งจากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในเชิงลึกพบว่า ถึงแม้การปรับเรื่องเจตคติต่อคนพิการของคนในสังคมจะเป็นเรื่องที่สำคัญ และมีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตคนพิการมาก แต่องค์กรด้านคนพิการจำเป็นต้องคำนึงถึงสถานะแวดล้อมปัจจุบันที่คนพิการยังต้องประสบปัญหาพื้นฐานทั้งในเรื่องการหาเลี้ยงชีพ ความรู้เรื่องการดูแลตนเอง ผู้ปกครองยังต้องการความรู้เรื่องการเลี้ยงดูบุตร การฟื้นฟูสมรรถภาพบุตรพิการ ฯ การจัดกิจกรรมจึงจำเป็นต้องให้สอดคล้องกับความต้องการของคนพิการและครอบครัวก่อน

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้เสนอโครงการที่ไม่ใช่ระดับผู้นำองค์กรระดับชาติ รวมทั้งผู้เข้าร่วมโครงการที่เป็นผู้ปกครองคนพิการพบว่า เจตคติของคนในสังคมเป็นสิ่งสำคัญและส่งผลต่อการปฏิบัติต่อคนพิการ คนในสังคมยังมองคนพิการในเชิงลบอยู่แม้กระทั่งผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับคนพิการโดยตรง เช่น ครูในโรงเรียนที่มีเด็กพิการเรียนร่วม การจัดสรรงบประมาณและบุคลากรให้มาทำงานกับเด็กพิการยังไม่เพียงพอ งานเรื่องเด็กหรือนักเรียนพิการยังคงจำกัดวงอยู่ในกลุ่มคนเพียงไม่กี่คนเท่านั้น ซึ่งหากคนเหล่านี้ออกหรือย้ายไปที่อื่น งานด้านคนพิการก็จะด้อยลงหรือหายไปเพราะขาดคนสานต่อ การปรับเปลี่ยนเจตคติของคนเป็นเรื่องยากยิ่งและต้องการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคมโดยเฉพาะภาครัฐต้องเป็นตัวหลัก การใช้จ่ายเงินจากกองทุนเพื่อสนับสนุนองค์กรด้านคนพิการให้จัดทำโครงการเพื่อสร้างเสริมเจตคติที่ดีต่อคนพิการอาจไม่ใช่แนวทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการสร้างเสริมเจตคติที่ดีต่อคนพิการได้นัก กองทุนอาจพิจารณาแนวทางอื่นเช่น สนับสนุนให้องค์กรต่าง ๆ ที่ไม่ใช่องค์กรด้านคนพิการหันมาทำงานร่วมกับองค์กรด้านคนพิการเพื่อช่วยกันรณรงค์เพื่อสร้างเจตคติที่ถูกต้องต่อคนพิการเป็นต้น

จากผลการศึกษาทั้งจากการวิเคราะห์เชิงปริมาณและการสัมภาษณ์นำไปสู่ผลสรุปข้อเสนอแนะและความเห็นโดยผู้วิจัยจัดแบ่งเป็นกลุ่มได้ดังนี้

10. ข้อเสนอแนะจากผู้บริหารองค์กรด้านคนพิการ

10.1 คณะอนุกรรมการบริหารกองทุนควรได้มีการทบทวนและพิจารณาจำนวนงบประมาณของโครงการให้มีความเหมาะสมและมีความสอดคล้องกับกิจกรรมเนื่องจากค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการบริหารโครงการหรือค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่มองไม่เห็น เช่น ค่าใช้จ่ายในการไปพบปะกับกลุ่มเป้าหมายที่จะเข้าร่วมโครงการ การฝึกอบรมบุคลากร การติดตามผล การจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์เพื่อประชาสัมพันธ์ ไม่ได้ถูกนำมารวมในการอนุมัติประมาณ จึงมีผลทำให้หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการต้องหาแหล่งทุนเองด้วยความยากลำบาก ดังนั้นจึงควรพิจารณาการปรับเพิ่มหมวดค่าใช้จ่ายในส่วนการบริหารจัดการโครงการ

รวมทั้งควรมีการปรับเกณฑ์ในการเบิกจ่ายเงินให้มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและตามสภาพพื้นที่ เช่น ค่าที่พัก ค่าตอบแทนวิทยากร ค่าเดินทาง ค่าอาหาร เป็นต้น

10.2 คณะอนุกรรมการบริหารกองทุนควรมีการปรับปรุงขั้นตอนในการขออนุมัติโครงการที่มีความซับซ้อนและยุ่งยากเพื่อให้เกิดความรวดเร็ว เนื่องจากองค์การส่วนใหญ่มีแผนการดำเนินโครงการและปฏิทินการดำเนินงานประจำปี หากได้รับการอนุมัติงบประมาณช้าก็จะส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมล่าช้าไปด้วย

10.3 คณะอนุกรรมการบริหารกองทุนควรเพิ่มกรอบวงเงินงบประมาณที่จัดสรรให้กับแต่ละองค์กรในแต่ละปีเนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจและจำนวนผู้รับบริการที่เพิ่มมากขึ้น หากไม่มีการเพิ่มวงเงินงบประมาณก็จะทำให้การดำเนินโครงการไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรจะเป็น นอกจากนี้ควรพิจารณาการจัดสรรเงินกองทุนให้กับองค์กรที่เกี่ยวข้องซึ่งไม่ใช่องค์กรของคนพิการแต่ได้มีการดำเนินงานด้านคนพิการอย่างต่อเนื่องให้มากขึ้น เนื่องจากการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากส่วนต่าง ๆ ในสังคม โดยเฉพาะการดำเนินงานในยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างเสริมเจตคติที่ดีของคนพิการ ครอบครัวและสังคม และยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่ปราศจากอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของคนพิการ ซึ่งในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ไม่พบว่ามีการใดที่จัดอยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์นี้

10.4 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติในฐานะฝ่ายเลขานุการควรชี้แจงและประชาสัมพันธ์ให้องค์การหรือหน่วยงานได้รับทราบและเข้าใจหากมีการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการขอรับการสนับสนุนทุนจากกองทุนอย่างต่อเนื่อง

10.5 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติในฐานะฝ่ายเลขานุการควรมีการจัดทำคู่มือเกี่ยวกับระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรับเงินสนับสนุน โครงการจากกองทุนเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติอย่างถูกต้อง ชัดเจน และเสมอภาค

11 ข้อเสนอแนะจากผู้รับบริการ

11.1 ขอให้ใช้เงินกองทุนเพื่อการจัดกิจกรรมที่เป็นการสร้างการมีส่วนร่วมและทัศนคติที่ดีต่อคนพิการด้วยกันเองและต่อสังคมที่มีต่อคนพิการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพราะการเข้าร่วมกิจกรรมทำให้มีโอกาสได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ได้ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน และได้แลกเปลี่ยนทัศนคติซึ่งกันและกันมากขึ้นซึ่งถือว่าเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการได้ในระดับหนึ่ง

11.2 ขอให้สนับสนุนเรื่องการโครงการฝึกอาชีพต่อไป เนื่องจากการฝึกอาชีพให้คนพิการนั้นประโยชน์ที่ได้รับโดยตรงคือการมีอาชีพ แต่ผลพลอยได้ที่ได้รับจากกิจกรรมนี้และมีคุณค่ามากกว่าการเน้นด้านการสร้างอาชีพคือ คนพิการได้รับโอกาสในการออกสู่สังคม ได้รับโอกาสในการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะคนพิการที่อยู่ในชนบทในพื้นที่ห่างไกลและผู้ปกครองห่วงใยไม่ให้ออกมาสู่สังคม การมีโครงการด้านอาชีพ เช่น โครงการอบรมการนวดไทยซึ่งมีการออกไปค้นหาคนตาบอดที่อยู่ในชนบทให้มา

เข้าอบรม เป็นการเปิดโอกาสให้คนเหล่านี้ได้ออกมาสู่โลกภายนอก มีอาชีพและสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น การมีทักษะในการใช้ชีวิตอิสระของคนพิการ ทำให้เกิดการเปลี่ยนทัศนคติของผู้ปกครองที่มีต่อบุตรหลานพิการในทางที่ดีขึ้นมองเห็นคุณค่าและศักยภาพของคนพิการ นอกจากนี้ยังมีโอกาสได้รับการส่งต่อเข้ารับการศึกษาหรือฝึกอาชีพในหน่วยงานอื่น

11.3 ขอให้สนับสนุนโครงการการประชุมสมัชชาคนพิการทุกปีและเพิ่มวงเงินเพื่อให้สามารถไปจัดหมุนเวียนตามจังหวัดต่าง ๆ ได้ เนื่องจากประโยชน์ที่คนพิการได้รับจากการประชุมสมัชชาประจำปีที่หมุนเวียนไปแต่ละจังหวัดตามภูมิภาค จะช่วยให้สังคมในจังหวัดนั้นๆ ได้รับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับคนพิการมากขึ้น ทำให้คนพิการได้มีโอกาสพบปะ แลกเปลี่ยนทัศนคติในบริบทของสังคมโดยรวม ครอบครัวและชุมชน เนื่องจากความพิการไม่ใช่อุปสรรคที่แท้จริงของคนพิการหากแต่ทัศนคติและความเข้าใจของสังคมที่เป็นอุปสรรคที่แท้จริงของคนพิการ ฉะนั้น การปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อคนพิการจากทางลบเป็นบวก และจากการสงเคราะห์เป็นการพัฒนานั้นแหละคือการร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างแท้จริง เยาวชนพิการได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพ การทำกิจกรรมร่วมกัน รู้วิธีการจัดทำโครงการ ได้มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็น และได้เข้าร่วมเวทีสมัชชาประจำปีทำให้ได้เปิดโลกทัศน์ของตน

12. ข้อเสนอแนะจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาสนับสนุนโครงการ

12.1 ควรมีช่วงเวลาในการเสนอโครงการเข้ามา โดยอาจแบ่งเป็น 3 – 4 ช่วง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้มีเวลาตรวจสอบข้อมูล โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับการรายงานผลโครงการที่ได้ดำเนินการมาแล้ว เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาเรื่องการสนับสนุนโครงการที่เสนอมาใหม่

13. ข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย

13.1 คณะอนุกรรมการบริหารกองทุนควรพิจารณากระจายและถ่ายโอนอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่นในการพิจารณาและอนุมัติเงินเพื่อดำเนินโครงการทั้งนี้เพื่อความเหมาะสมในการบริหารจัดการตามสภาพพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน เพื่อความรวดเร็วและการติดตามผลเนื่องจากอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบซึ่งทำให้มองเห็นถึงประโยชน์ ความคุ้มค่า ตลอดจนปัญหาอุปสรรคที่อาจจะส่งผลกระทบต่อโครงการ

13.2 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติในฐานะฝ่ายเลขานุการควรมีการส่งผู้แทนไปสังเกตการณ์และร่วมประเมินผลโครงการในช่วงการดำเนินการด้วย โดยเฉพาะโครงการที่เป็นโครงการใหญ่เพื่อให้การดำเนินโครงการมีประสิทธิภาพมากขึ้น

13.3 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติในฐานะฝ่ายเลขานุการควรมี

การจัดสัมมนาและให้ความรู้เกี่ยวกับแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแก่องค์กรคนพิการหรือผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องเพื่อจะได้ทราบแนวทางในการเขียนโครงการที่ชัดเจนและมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในแต่ละยุทธศาสตร์

13.4 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติในฐานะฝ่ายเลขานุการควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อการฝึกทักษะในการเขียนโครงการและกระบวนการในการดำเนินโครงการให้กับองค์กรที่ไม่ใช่ระดับชาติเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

13.5 องค์กรคนพิการหลักควรส่งเสริมให้องค์กรเครือข่ายในจังหวัดต่าง ๆ ได้ดำเนินโครงการให้มากขึ้น โดยสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรด้านคนพิการในทุกระดับ ซึ่งจะส่งผลให้คนพิการได้รับประโยชน์ได้ทั่วถึงมากขึ้นเพราะคนพิการส่วนใหญ่อยู่ในชนบท

13.6 ในเรื่องการประเมินเรื่องประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการนั้น เนื่องจากโครงการมีความหลากหลายในเรื่องของวงเงิน โดยมีตั้งแต่วงเงินระดับหมื่นบาท จนสูงสุดคือล้านบาท (ไม่นับโครงการที่เป็นการจัดกิจกรรมงานวันคนพิการระดับประเทศ หรือ โครงการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการประจำจังหวัด) ส่วนใหญ่เป็นโครงการระดับปานกลางซึ่งมีวงเงินระดับแสนบาท และมักเป็นโครงการระยะสั้น ดังนั้น การประเมินผลจึงสามารถทำได้ในระดับของการประเมินผลผลิต (output) เท่านั้น ยังไม่สามารถประเมินได้จนถึงระดับผลลัพธ์ (outcome) ซึ่งต้องการระยะเวลาในการดูแลความสำเร็จที่เกิดจากการดำเนินโครงการ โดยเฉพาะการส่งผลต่อคุณภาพชีวิต ดังนั้น หากวัตถุประสงค์ของกองทุนต้องการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการก็อาจต้องมีการปรับวิธีการให้ทุนโดยควรเพิ่มการสนับสนุนโครงการขนาดใหญ่ที่มีระยะเวลาของการดำเนินโครงการที่จะต้องเป็นกิจกรรมที่มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องที่จะส่งผลได้ถึงระดับผลลัพธ์ ให้มากขึ้น โดยอาจจัดสรรเงินกองทุนเพื่อสนับสนุนให้องค์กรหลักระดับชาติเสนอเป็นแผนงานพร้อมตัวชี้วัดความสำเร็จในระดับผลลัพธ์ แต่ขณะเดียวกันก็ต้องจัดสรรเงินเพื่อสนับสนุนองค์กรที่ยังมีขนาดเล็กให้สามารถจัดกิจกรรมที่เป็นการวัดเพียงระดับผลผลิตด้วย

13.7 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติที่รับผิดชอบเรื่องการจัดเก็บข้อมูลควรมีการปรับปรุงระบบการจัดเก็บข้อมูลให้ชัดเจนและเป็นปัจจุบัน เนื่องจากในส่วนของสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติที่รับผิดชอบเรื่องการจัดเก็บข้อมูลไม่ได้คัดแยกโครงการที่ได้รับอนุมัติหรือไม่ได้รับการอนุมัติออกจากกัน ทำให้คณะผู้วิจัยใช้เวลาค่อนข้างมากในการรวบรวมเอกสารรายละเอียดโครงการและการคัดเลือกโครงการต่างๆ ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา

13.8 จากผลการศึกษาพบว่า องค์กรด้านคนพิการ โดยเฉพาะองค์กรระดับจังหวัดหรือชมรม ไม่ได้รับงบประมาณในการดำเนินงานจึงทำให้เกิดปัญหาในการหาบุคลากรมาทำงาน ซึ่งมีผลต่อเนื่องถึงการจัดโครงการ การรายงานผลการจัดโครงการ และทำให้โครงการส่วนใหญ่ยังมีการกระจุกตัวในพื้นที่

เมืองใหญ่เป็นหลัก จึงน่าจะพิจารณาเรื่องแนวทางการใช้เงินกองทุนเพื่ออุดหนุนองค์กรเหล่านี้ให้สามารถดำเนินงานโดยอาจพิจารณาจากขนาดและระดับขององค์กร

13.9 เนื่องจากวัตถุประสงค์หนึ่งของกองทุนคือการส่งเสริมการดำเนินงานเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านต่าง ๆ รวมทั้งด้านการประกอบอาชีพของคนพิการ ดังนั้น จึงน่าจะพิจารณาจัดสรรเงินส่วนหนึ่งเพื่อใช้ในการทำงานเชิงรุกด้านการส่งเสริมและสนับสนุนคนพิการในเรื่องการทำงานด้วยการให้ความช่วยเหลือนายจ้างหรือผู้ประกอบการในการปรับปรุงสถานที่ทำงานและจัดอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อลดอุปสรรคในการทำงานของคนพิการ และสร้างแรงจูงใจให้มีการจ้างงานคนพิการมากขึ้น

Evaluation of the projects receiving funds from
Disability Fund in the year 2551-2552

By

Assistant Professor Dr. Pimpa Kachondham

Dr. Dullaporn Pansichlong

Supported by

The National Office for Empowerment of Persons with Disability

August 2010